



DATUM
2021-10-28
ERT DATUM
2021-07-09

DIARIENR
2021/161-4
ER BETECKNING
S2021/05439

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Vägen till tillgänglighet – långsiktig, strategisk och i samverkan (SOU 2021:59)

Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården, med fokus på kortare väntetider, har i ett delbetänkande lämnat en rad olika bedömningar och förslag. Statskontoret begränsar sitt remissvar till att lämna synpunkter på delegationens förslag om att inrätta en kommitté för tillgänglighetsdialog med regionerna samt förslagen som syftar till att öka den nationella samordningen av regionernas hälso- och sjukvårdsrådgivning.

Sammanfattningsvis anser Statskontoret att:

- Intentionen med förslaget om tillgänglighetsdialoger med regionerna genom platsbesök är god. Eftersom tillgängligheten är en av regionernas stora utmaningar under de kommande åren kan vi se att regeringen har behov av ett flexibelt organisatoriskt verktyg genom en kommitté. Samtidigt kan vi se risker med att involvera ytterligare en statlig aktör inom området. Om regeringen väljer att tillsätta en kommitté för tillgänglighetsdialoger med regionerna så anser vi att det är viktigt att regeringen tydligt anger i direktivet vilket mandat och ansvar som kommittén har i förhållande till andra aktörer.
- Delegationens förslag om att författningsreglera vissa delar kombinerat med en *flerårig* överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) i syfte att öka den nationella samordningen av hälso- och sjukvårdsrådgivningen verkar på det stora hela vara rimlig och välavvägt. Givet den svenska förvaltningsmodellen och regionernas ansvar anser vi att statens uppgift i första hand bör vara att främja och stötta regionernas arbete och att detta görs bäst genom en *flerårig* överenskommelse.

Statskontorets synpunkter kring förslaget om att inrätta en kommitté för tillgänglighetsdialog med regionerna

Som vi ser det skulle uppdraget om att föra en tillgänglighetsdialog med regionerna genom platsbesök kunna införlivas i den ordinarie myndighetsstrukturen. Det som talar för en myndighet i stället för en kommitté är enligt vår bedömning bland annat

att myndigheter redan gör uppföljningar av regionernas tillgänglighetsarbete. Vi ser en risk att en ytterligare statlig aktör kan leda till mer administration för regionerna genom att den nya kommittén kan komma att begära in ytterligare underlag. I detta sammanhang kan det också vara värt att peka på att regionernas handlingsplan och kommitténs arbete skulle bedrivas inom ramen för en årlig överenskommelse. Denna överenskommelse är en av många kortsiktiga överenskommelser, som oftast innehåller riktade statsbidrag, eller andra riktade statsbidrag till regionerna som sammantaget skapar administration för regionerna och försvårar deras planering¹. Ett annat skäl som talar för att en myndighet och inte en kommitté ska utföra tillgänglighetsdialogerna är att samverkan skulle bli mer långsiktig eftersom kommittéer oftast är tidsbegränsade.

Men vi inser samtidigt att tillgängligheten är en av regionernas stora utmaningar under de kommande åren. Detta medför att regeringen kan ha behov av ett flexibelt organisatoriskt verktyg genom en kommitté utöver andra styrverktyg. En kommitté kan exempelvis göra det möjligt att i mindre skala pröva nya idéer och arbetssätt samt att fokusera på och samla kraft runt en central fråga. En risk med otraditionell användning av kommittéväsendet kan dock vara att det blir otydligt vilket mandat och ansvar kommittén har i förhållande till andra aktörer. Om regeringen väljer att tillsätta en kommitté för tillgänglighetsdialoger med regionerna så anser vi att det är viktigt att regeringen tydligt anger i direktivet vilket mandat och ansvar som kommittén har i förhållande till andra aktörer.² Regeringen bör också tydligt ange i direktivet att kommittén bör sträva efter att skapa så lite ytterligare administration som möjligt för regionerna. Ovanstående bör vidare gälla oavsett om kommittén blir tidsbegränsad eller ska bedriva varaktig verksamhet.

Statskontorets synpunkter kring förslagen om att öka den nationella samordningen av hälso- och sjukvårdsgivningen

Statskontoret anser att det bör ligga i regionernas intresse och uppdrag att hälso- och sjukvårdsrådgivningen bör vara så effektiv som möjligt samt att invånarna och patienterna i hela landet får samma information. Givet den svenska förvaltningsmodellen och regionernas ansvar anser vi att statens uppgift i första hand bör vara att främja och stötta regionernas arbete. Detta bedömer vi att staten gör bäst genom en flerårig överenskommelse. Vi ställer oss därför positiva till förslaget om en flerårig överenskommelse mellan staten och SKR kring de delar som delegationen

¹ Se exempelvis Statskontoret (2021), *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020*, s. 97 och Statskontoret (2019:2), *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*, s. 8 på <https://www.statskontoret.se/var-verksamhet/forvaltningspolitikens-utveckling/styrningen--av-kommuner-och-landsting/>.

² Statskontoret (2019), *Udda fåglar i kommittéväsendet – En studie av otraditionella kommittéer*, (om offentlig sektor), s. 26–27.



tänker sig ska omfattas av den fleråriga överenskommelsen. Vi vill särskilt lyfta fram delegationens bedömning att överenskommelsen behöver vara flerårig eftersom särskilt utveckling av nya typer av tjänster kräver längre tid och flerårig finansiering för att kunna genomföras på ett bra sätt. Vi vill själva särskilt lyfta fram detta mot bakgrund av, som vi nämnt tidigare, att det redan finns många kortsiktiga överenskommelser och riktade statsbidrag som sammantaget skapar administration för regionerna och försvårar deras planering. Om den föreslagna fleråriga överenskommelsen innebär att regionerna måste ansöka om medel och åiterrapportera kan regeringen överväga om regionerna verkligen behöver göra detta varje år.

Även om regelstyrningen i likhet med den ekonomiska styrningen av regionerna redan är omfattande så inser vi samtidigt att det kan finnas behov för staten av att författningsreglera vissa delar av hälso- och sjukvårdsrådgivningen för att säkerställa långsiktigheten, likvärdigheten och samverkan mellan regionerna. Ur det perspektivet uppfattar vi delegationens förslag på nya krav som rimliga och proportionerliga. Vi instämmer i delegationens bedömning att de nya kraven troligtvis inte heller innebär så stora förändringar i praktiken för åtminstone flertalet av regionerna.

Vi upplever att de föreslagna nya kraven om att hälso- och sjukvårdsrådgivning ska ges dygnet runt på telefon och att information ska finnas på en allmänt känd webbplats samt att regionerna ska samverka kring dessa frågor inte är allt för långtgående eller detaljerade. Det är också relevant att regionerna ska säkerställa tekniska lösningar som möjliggör att de kan ta emot och överföra samtal sinsemellan när det finns behov av det vid allvarliga händelser. Det är viktigt ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Staffan Brantingson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Staffan Brantingson